

Guia de protecció civil

Pautes d'actuació per als centres educatius davant d'episodis de risc o emergència

1	Introducció	.3
2	Preparació i organització	.4
3	Actuacions preventives davant d'episodis de risc	.6
4	Pautes generals d'actuació en emergències	.7
5	Pautes específiques per a cada risc	.9
	• Inundacions	.10
	• Incendis forestals	.12
	• Nevades	.15
	• Ventades	.16
	• Accidents químics	.18
	• Sismes	.20
6	Els sistemes d'alerta de Protecció Civil a la població	.21
7	Annexos	.22
	• Annex 1. Model de comunicat de l'escola a les famílies	.22
	• Annex 2. Recursos i materials de suport	.23

1 INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'aquesta guia és proporcionar pautes d'actuació als centres educatius, abans i durant l'emergència per tal de prevenir el risc i augmentar així la resiliència del centre.

Aquesta guia us permetrà:

- Reconèixer els principals riscos que us poden afectar i les mesures de prevenció.
- Disposar de criteris d'organització i d'actuació general davant les emergències.
- Conèixer les pautes d'actuació per a cadascun dels principals riscos greus.

2 Preparació i organització

- Conegueu l'entorn i els riscos que us poden afectar mitjançant el Mapa de protecció civil de Catalunya.

Conèixer les emergències que hagin afectat el municipi, l'entorn proper, o l'escola, us pot ajudar a aprendre del passat i conèixer millor el risc.

Podeu crear un mapa de riscos intern i extern del centre per tal d'identificar el vostre entorn.

- Conegueu les mesures d'autoprotecció per a cada risc.
- Tingueu actualitzat el vostre pla d'emergència, formeu a tot el personal del centre (docent i no docent) en com actuar d'acord amb el pla d'emergència i informeu-ne a tota la comunitat educativa.
- Formeu els alumnes en mesures d'autoprotecció bàsiques per als riscos de protecció civil.
Al web de Protecció Civil de la Generalitat hi trobareu eines per treballar els riscos per a totes les edats.

- Feu simulacres amb escenaris per a diferents riscos.

El simulacres són exercicis que ens permeten posar a prova el pla d'emergència i alhora assajar amb tot el personal (professorat, alumnat i personal no docent), com actuar en una situació d'emergència.

- Definiu canals àgils de comunicació amb les famílies i sigueu proactius en les comunicacions.
(vegeu el model de comunicació a l'annex 1).
- Disposeu d'un equip bàsic per fer front a les emergències: mantes, piles, ràdios, llanternes, aigua i menjar en llaunes. Consulteu l'equip d'emergència.
- Detecteu necessitats de suport específiques davant la gestió de l'emergència per als alumnes que en requereixin. (alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu NESE, amb diversitat funcional, etc...).

3 Actuacions preventives davant d'episodis de risc

- Mantingueu-vos informats sobre les recomanacions per prevenir episodis de risc que us puguin afectar a través dels perfils oficials de les xarxes socials:

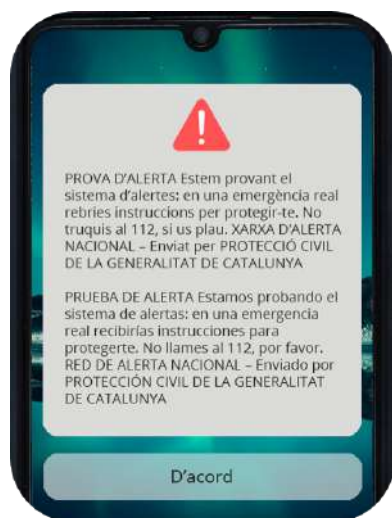
- Adapteu l'activitat del centre educatiu a les recomanacions o restriccions de Protecció Civil en cada cas. Davant la previsió d'un episodi de risc greu (inundacions, nevades, ventades, incendis forestals...) valoreu suspendre excursions, activitats a l'exterior i, si cal les activitats lectives.
- Informeu de manera proactiva a les famílies en el cas que hi hagi recomanacions o restriccions que puguin afectar la comunitat educativa.

4

Pautes generals d'actuació en emergències

- Mantingueu la calma en tot moment per facilitar una resposta adequada de l'alumnat.
- En cas d'alerta de Protecció Civil als telèfons mòbils llegiu amb atenció les instruccions que s'hi indiquin i apliqueu-les de forma precisa per a la seguretat de tothom.

- Informeu les famílies sobre les instruccions o indicacions de Protecció Civil disponibles per afavorir una actuació correcta de tota la comunitat educativa.

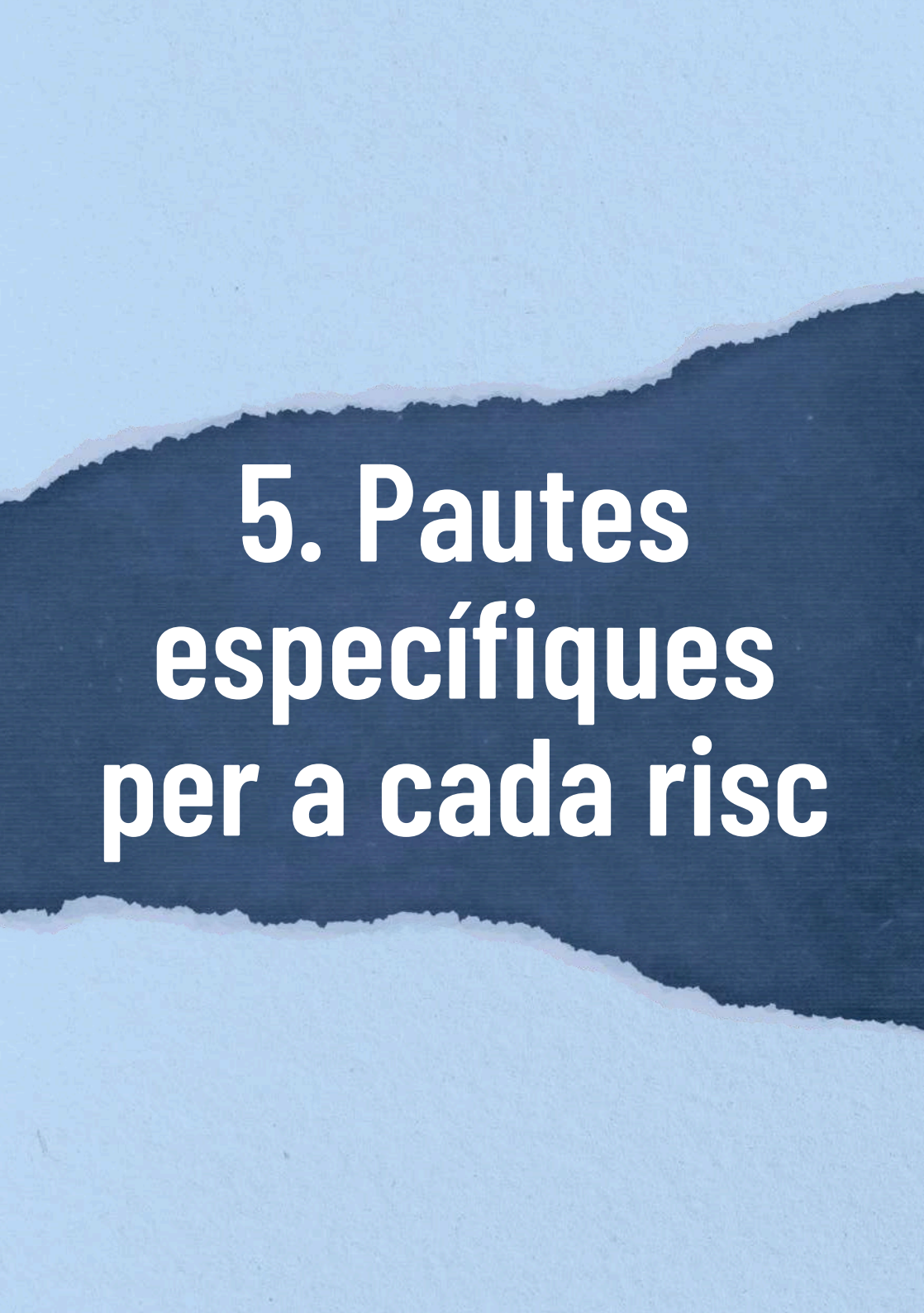
- En cas d'emergència a l'exterior, com ara inundacions, ventades o nevades, no avanceu la sortida de l'alumnat excepte si les instruccions de Protecció Civil ho demanen. Cal que l'alumnat romangui al centre educatiu mentre es mantingui el risc, per evitar danys.

Si és necessari, posposeu l'hora de sortida del centre.

La mesura general és sempre el confinament excepte que s'indiqui el contrari per part de Protecció Civil o dels serveis d'emergència que s'hi desplacin.

- Si es produeixen danys a persones o al centre educatiu i necessiteu l'actuació dels serveis d'emergència, truqueu al **112** per demanar ajuda.
- Aproveiteu els episodis de risc o emergència per recordar a l'alumnat i al professorat les pautes d'actuació que es recullen en aquest document.

5. Pautes específiques per a cada risc

INUNDACIONS

Afectacions:

El risc d'inundacions és especialment freqüent a la tardor i a la primavera. El principal perill és el desbordament de rius i rieres i l'acumulació d'aigua als carrers per insuficiència de drenatge. A més, en cas de tempestes es poden produir llamps i calamarsa.

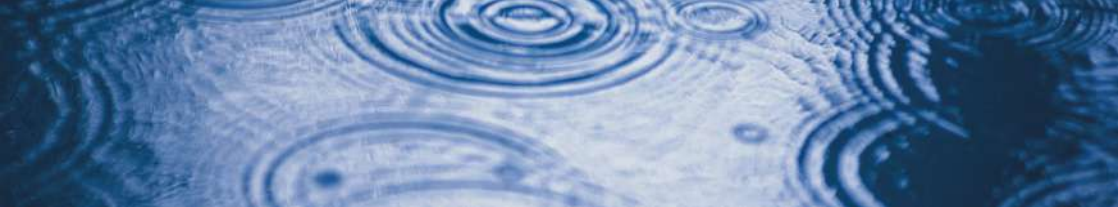
Pautes d'actuació:

- Si el centre educatiu està situat en una zona inundable, identifiqueu els espais que quedarien afectats en cas de pluges fortes. Trobareu més informació el Mapa de protecció civil de Catalunya.
- Manteniu i netegeu sovint les teulades, els baixants i els desguassos retirant-ne fulles i altres objectes, particularment a la tardor i a la primavera.

- En funció del risc i les recomanacions o instruccions vigents en cada cas, valoreu suspendre les activitats a l'exterior que comportin un desplaçament o que es desenvolupin a prop de zones inundables.

- Si s'emet una alerta de Protecció Civil al mòbil per pluges intenses, mantingueu l'alumnat a l'interior fins que passi la situació de risc. No utilitzeu els espais que poden quedar inundats. Abans de sortir a l'exterior, comproveu sempre que l'alerta hagi finalitzat i que és segur fer-ho.
- Si entra aigua al centre educatiu, no baixeu als soterranis ni us quedeu a les zones baixes. Pugeu als pisos més elevats si és necessari. Truqueu al 112 si hi ha risc per a les persones i necessiteu els serveis d'emergència.

- **Si la pluja forta us sorprèn a l'exterior:**

1. Allunyeu-vos de les zones inundables.
2. En cas que hi hagi llamps, allunyeu-vos de rius, llacs i similars, i també de filats, reixats, pals de la llum, vies de tren i altres elements metàl·lics; no us refugieu sota els arbres, sobretot si estan sols.
3. En cas de calamarsa i pluges fortes, busqueu refugi a l'interior d'edificis o sota cobert.

INCENDIS FORESTALS

Afectacions:

Els incendis forestals us poden afectar si el centre educatiu és a prop d'una zona boscosa i també durant alguna sortida a espais naturals, especialment durant l'època estival, en què el risc diari és, en general, més elevat.

Les afectacions es poden produir per les flames però també pel fum si sou a l'exterior.

Pautes d'actuació:

- En el cas que l'escola estigui a prop d'una zona forestal:
  1. No feu activitats que comportin risc d'incendi.
  2. Mantingueu l'entorn net de vegetació i d'elements inflamables i compliu la resta de les mesures de prevenció d'incendis.

- Abans de fer sortides a zones boscoses informeu-vos del perill d'incendi forestal i de les possibles restriccions establertes. En general, extremeu les precaucions i eviteu els espais on el perill sigui elevat.

- **En el cas que el foc arribi a l'escola:**

1. Confineu-vos a l'interior de l'edifici i tanqueu portes i finestres i les entrades d'aire de l'exterior.

2. En el cas que entri fum a l'escola, poseu tovalloles molles a les portes.

3. Comuniqueu la situació de risc al 112.

4. Comuniqueu a les famílies la situació per tranquil·litzar-les i demaneu que no es desplacin al centre.

• **En el cas que el foc us sorprengui al bosc:**

1. Fugiu en direcció oposada al vent.
2. Eviteu els pendents i les valls estretes i no us refugieu dins de pous ni coves, perquè l'oxigen es pot acabar ràpidament.
3. Aproveu-vos a rius o zones d'aigües interiors (llacs, pantans i estanys...).
4. Truqueu al 112, informeu de la situació i seguïu les recomanacions que us donin.

• **Si el foc us sorprèn desplaçant-vos en autocar:**

1. Atureu-vos en un lloc protegit (una àrea sense vegetació al voltant, un aparcament...).
2. Tanqueu les portes i les finestres de l'autocar i atureu la ventilació.

3. Enceneu els fars perquè us puguin trobar enmig del fum.

NEVADES

Afectacions:

Les afectacions principals de la neu són dificultats en la mobilitat viària i talls dels subministraments bàsics (electricitat i telecomunicacions). En cas de grans nevades també hi poden haver afectacions estructurals a les teulades o els terrats.

Pautes d'actuació:

- En funció del risc i de les recomanacions o instruccions vigents en cada cas, valoreu suspendre les activitats a l'exterior que comportin un desplaçament amb transport col·lectiu per carretera, en especial si són vies secundàries, o activitats que s'han de fer fora de l'àmbit urbà.
- En el cas que els alumnes arribin al centre amb transport escolar, coordineu-vos amb el prestador del servei davant de possibles suspensions per afectacions a les carreteres.
- No avanceu la recollida dels menors en el moment de la nevada excepte que s'indiqui expressament. Eviteu el funcionament del transport escolar enmig de la nevada.
- Demaneu a les famílies que evitin els desplaçaments per carretera en el moment de la nevada.

VENTADES

Afectacions:

El risc de ventades és més freqüent a l'hivern.

Els principals danys són deguts a:

- Caiguda de branques i arbres, com ara en parcs, jardins i zones boscoses.
- Ensorrament de murs o estructures en mal l'estat.
- Despreniments de façanes i caigudes d'objectes de balcons i terrasses.
- Desplaçament de mobiliari urbà que pot impactar.
- Onades al front marítim que poden arrossegat persones cap al mar.

Pautes d'actuació:

- Assegureu els elements provisionals exteriors o despengeu aquells que puguin caure i causar desperfectes.
- En el cas que hi hagi zones en obres o actuacions de manteniment exteriors, delimitau l'espai i eviteu que els alumnes s'hi apropin. Recordeu que els murs perimetrals tenen un risc elevat d'esfondrament per ventades.

- En funció del risc i de les recomanacions o instruccions vigents en cada cas, valoreu suspendre de les activitats següents:

1. Activitats en espais on hi hagin elements de risc, com ara arbrat, construccions provisionals, etc.

2. Les que comportin desplaçaments a l'exterior.

3. Sortides a zones properes al mar, zones boscoses o elements constructius provisionals.

- En el moment de la ventada, situeu els alumnes en espais interiors, tan lluny com pugueu de les finestres i eviteu que surtin a l'exterior.

ACCIDENTS QUÍMICS

Afectacions:

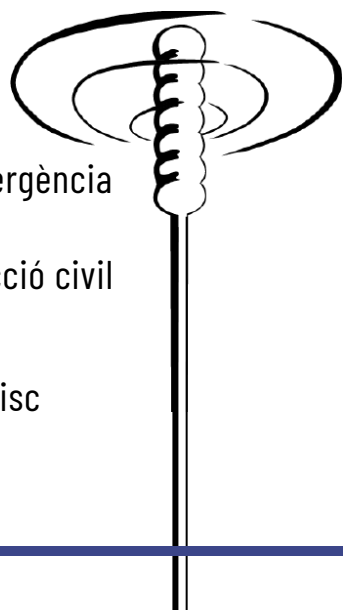
Els accidents químics poden comportar afectacions molt més enllà de l'entorn industrial on es produeixen, principalment en el cas de núvols tòxics. En general, els riscos a l'exterior són sempre molt superiors que a l'interior dels edificis.

Pautes d'actuació:

- Consulteu si el centre educatiu està situat dins les zones d'afectació de risc químic publicades al Mapa de protecció civil de Catalunya (zona d'intervenció i zona d'alerta).

En cas afirmatiu:

1. Localitzeu les sirenes de risc químic i familiaritzeu-vos amb el so.
2. Formeu l'alumnat en el confinament com a resposta d'autoprotecció a una emergència química.
Disposeu de recursos específics de protecció civil com l'Escape room virtual ESCU T KÍMIC.
3. Participeu en les proves de sirenes de risc químic i feu exercicis i simulacres de confinament.

- En cas d'emergència química rebreu una alerta de Protecció Civil als telèfons mòbils i també sonaran les sirenes de risc químic si n'hi ha a prop.
- Quan rebeu l'alerta al mòbil o sentiu les sirenes de risc químic, confineu-vos a l'interior del centre educatiu en espais tancats que no permetin l'entrada d'aire de l'exterior per evitar respirar les substàncies tòxiques. Recordeu-vos de tancar portes, finestres i els aparells d'aire condicionat.

El confinament és la mesura més segura.

- Si l'emergència química us sorprèn lluny del centre educatiu, busqueu refugi en el primer edifici que trobeu.
- No truqueu al 112 per informar-vos.
- Eviteu la mobilitat de les persones mentre duri l'emergència i traslladeu aquest missatge a les famílies.
- No sortiu a l'exterior fins que les autoritats no hagin comunicat que ja no hi ha perill o fins que no hagueu sentit el so de fi de confinament de les sirenes de risc químic.

SISMES

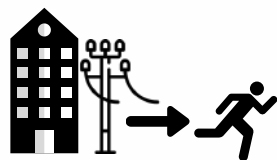
Afectacions:

Els sismes no es poden preveure i per tant tenen afectacions immediates. Per això cal reaccionar-hi amb molta rapidesa. En cas d'un sisme d'intensitat mitjana, que són els que es poden esperar a Catalunya, es pot produir la caiguda d'objectes i també el desprendiment d'elements de les edificacions amb risc a l'exterior. El perill de sismes a Catalunya és més elevat com més al nord i a l'est ens trobem.

Pautes d'actuació:

- A l'interior dels edificis, protegiu-vos sota les taules, o si és una aula que només té cadires, als angles de la classe i amb el cap protegit.
- Manteniu-vos dins dels edificis durant la sacsejada i allunyeu-vos de les finestres.
- Una vegada hagi passat el sisme, si observeu danys a l'edifici, evacueu-lo amb precaució sense fer servir els ascensors.
- A l'exterior, allunyeu-vos dels edificis, pals elèctrics i objectes que puguin caure. Si no és possible, protegiu-vos en algun portal.

6 Els sistemes d'alerta de Protecció Civil a la població

Hi ha diferents sistemes d'alerta de Protecció Civil a la població per emergència:

- **Sistema d'alerta als telèfons mòbils.** En cas d'emergència greu imminent, en funció de la situació, s'envia un missatge als telèfons mòbils situats a la zona d'afectació que indica el risc i les mesures que s'han d'aplicar en cada cas.

- **Sirenes de risc químic.**

Als llocs on hi ha un risc especial per la presència d'indústries químiques s'han instal·lat sirenes per avisar la població en cas d'accidents químics; s'activen sempre per decretar el confinament de la població a les zones afectades. Tenen un so específic i es pot diferenciar d'altres sirenes.

- **Sirenes per avaria o trencament de preses:**

Situades a prop de preses i embassaments; s'activen per informar de la necessitat d'evacuació davant el risc imminent d'inundació greu. El so és diferent del so de confinament de les sirenes de risc químic.

7 Annexos

Annex 1. Model de comunicat de l'escola a les famílies

Benvolgudes famílies,

D'acord amb la informació / l'alerta als telèfons mòbils de Protecció Civil, en el dia d'avui / en les properes hores es produiran pluges torrencials / nevades / ventades i s'han d'evitar els desplaçaments innecessaris.

Us recomanem que tots aquells que pugueu, eviteu portar els alumnes a l'escola.

L'alumnat que es troba en aquests moments a l'interior del centre educatiu és en un lloc segur i està atès mentre duri la situació de risc a l'exterior.

L'escola està pendent de les notificacions / recomanacions / instruccions que va rebent. En funció d'aquestes notícies anirem actuant i us anirem informant de qualsevol novetat.

Us recordem que en aquests moments els desplaçaments a l'exterior comporten un risc per a l'alumnat i per a les famílies i per això cal que continuem a l'interior del centre educatiu de forma segura.

Annex 2. Recursos i materials de suport

- **Mapa de protecció civil de Catalunya**

<http://interior.gencat.cat/mapapc>

- **Recursos i materials per a infants**

<http://interior.gencat.cat/webinfantil>

- **Implantació i simulacres**

https://interior.gencat.cat/ca/arees_dactuacio/proteccio_civil/simulacres/

- **Comunicació de simulacres en centres educatius**

<https://espai.educacio.gencat.cat/Centres/Tramits/Pagines/comunicacio-simulacre-centres.aspx>

- **Comunicació de simulacres en centres educatius afectats pel Decret 30/2015**

https://interior.gencat.cat/ca/arees_dactuacio/proteccio_civil/simulacres/simulacres-activitats-afectades-pel-decret-30-2015-de-3-de-marc/

- **Altres consells d'autoprotecció**

<http://interior.gencat.cat/consellsautoproteccio>

interior.gencat.cat/emergencies

 @emergenciescat

 @emergenciescat

 emergenciescat

 youtube.com/protecciocivilcatalunya

